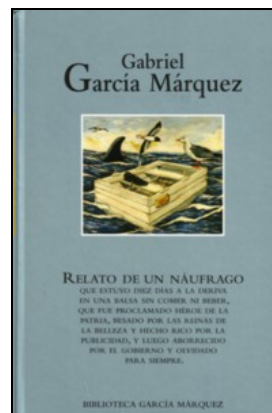

Club de lectura juvenil

Gabriel García
Márquez

Relato de un naufrago

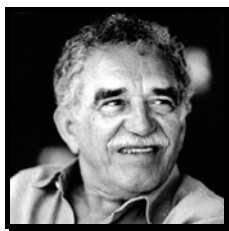

La trobada serà el 24 de febrer
de 2010 a les 18:00h

BIBLIOTECA FAGES DE CLIMENT

FIGUERES

1. L'autor

(Aracataca, Colòmbia, 1928)

Novel·lista colombià. Establert des de molt jove a la capital de Colòmbia, Gabriel García Márquez va estudiar dret i periodisme a la Universitat Nacional i va iniciar les seves primeres col·laboracions periodístiques al diari *El Espectador*.

Als vint anys va publicar la seva primera novel·la, *La Hojarasca*, en la qual ja apuntava els trets més característics de la seva obra de ficció, plena de desbordant fantasia. A partir d'aquesta primera obra, la seva narrativa va entroncar amb la tradició literària hispanoamericana, alhora que trobava en alguns creadors nord-americans, sobretot en William Faulkner, noves fórmules expressives.

Després de la publicació de dos nous llibres de ficció, el 1965 va ser guardonat al seu país amb el Premi Nacional.

Només dos anys després, i al cap de no poques vicissituds amb diversos editors, García Márquez va aconseguir que una editorial argentina li publicqués la que constitueix la seva obra mestra i una de les novel·les més importants de la literatura universal del segle XX, *Cien años de soledad*.

L'obra, en la qual va treballar més de vint anys, recrea a través de la saga familiar dels Buendía la peripècia històrica de Macondo, poble imaginari que és el reflex del seu propi poble natal i al mateix temps, del seu país i el seu continent. De perfecta estructura circular, el relat alça un món propi, recreació mítica del món real de Llatinoamèrica que ha vingut a anomenar «realisme màgic», per la trobada constant d'elements realistes amb aparicions i circumstàncies fantasioses. Aquesta fórmula narrativa entronca amb la tradició literària llatinoamericana, iniciada amb les cròniques dels conquistadors, plenes també de llegendes i elements sobrenaturals originats pel profund xoc entre el món conegut i la cultura dels espanyols que emigraven i l'exuberant i estranya presència del continent llatinoamericà.

Després d'una temporada a París, el 1969 es va instal·lar a Barcelona, on va fer amistat amb intel·lectuals espanyols, com Carlos Barral, i sud-americans, com Vargas Llosa. L'estada va ser decisiva per a la concreció del que es va conèixer com Boom de la literatura hispanoamericana, del que va ser un dels seus majors representants.

El seu prestigi literari, que el 1982 li va valer el Premi Nobel de Literatura, li va conferir autoritat per fer sentir la seva veu sobre la vida política i social colombiana.

Relato d'un naufragio, reportatge sobre un cas real publicat en forma de novel·la el 1968, constitueix un brillant exemple de «nou realisme» i reflecteix la seva capacitat per canviar de registre.

En cinema ha intervingut en la redacció de nombrosos guions, de vegades adaptacions de les seves pròpies obres, i des de 1985 comparteix, amb el cineasta argentí Fernando Birri, la direcció de l'Escola Internacional de Cinema de l'Havana.

2. La novel·la

Publicat per entregues a *El Espectador* de Bogotà el 1955 i més tard en llibre (el 1970), no és ben bé una novel·la, sinó un reportatge periodístic que dóna compte d'un succés real.

Amb impecable tècnica literària i professional estil noticable, García Márquez relata un succés esdevingut a un mariner de l'armada colombiana anomenat Luis Alejandro Velasco.

El 28 de febrer de 1955, vuit membres de la tripulació del destructor Caldas van caure a l'aigua. Encara que el govern del dictador colombià Rojas Pinilla va atribuir el naufragi a una tempesta al Carib, el cert és que no hi va haver tal tempesta i que la negligència va ser l'única responsable de la catàstrofe.

El destructor Caldas i la seva tripulació havien passat vuit mesos en el port de Mobile, Alabama, arran de les reparacions que s'efectuaven en el vaixell. Com presumeix el tòpic, el mariner Velasco repartia el seu oci entre la seva nova nòvia, Mary Address, i diversos mètodes per matar el temps amb els seus companys, com les bronques a cops de puny o les sortides al cinema. Veient la pel·lícula *El motí del Caine*, els mariners colombians van experimentar certa inquietud davant les escenes d'una tempesta. Com si d'una premonició novel·lesca es tractés, Velasco albergava recels sobre l'imminent retorn del destructor a la seva base a Cartagena.

El cert és que, a unes dues-centes milles del port, la sobrecàrrega situada a la coberta del vaixell es va desprendre a causa del vent i l'onatge i es va portar l'aigua a vuit mariners. La desgràcia va voler que Velasco fos l'únic que arribés nedant una de les basses llançades pel destructor. Impotent, res va poder fer pels seus companys, que es van ofegar a pocs metres d'on ell era.

Mentre el vaixell de guerra prosseguia el seu rumb sense aturar-se (va arribar a la seva base amb puntualitat), el naufrag va esperar inútilment que el rescatessin amb rapidesa. En una bassa a la deriva, desproveïda de queviures, en companyia del seu rellotge i tres rems, va resistir durant deu dies la set, la gana, els perills de la mar, el sol abrusador, la desesperació de la soledat, la bogeria, únicament amb el seu instint de supervivència. Encara que els avions colombians i nord-americans de la Zona del Canal van passar molt a prop d'ell, no van arribar a localitzar-lo.

Després de comprendre que ningú podria ajudar-lo, i tot i que va desitjar la mort per deixar de patir, va sobreviure contra tot pronòstic a les condicions adverses. Encara que va caçar una gavina no va poder arribar a menjar-se, i els taurons li van prendre un peix verd de mig metre que va arribar a atrapar i del qual només va provar dos mossos. Tampoc va aconseguir fer miques les seves botes ni el seu cinturó per aplacar la fam, ni la pluja va fer acte de presència per a permetre beure. Es va entretenir a comprovar, en el seu rellotge, com el temps transcorria inexorable, i per les nits, en una mena de deliri format pel record i el pànic a la solitud, conversava amb l'esperit del seu company, el mariner Jaime Manjarrés.

El naufragi de Velasco va constituir una estremidora experiència de la soledat, tema predilecte en la literatura de Gabriel García Márquez. No és que el naufrag ocupés les llargues hores de la seva infortuni en la reflexió, donada la urgència de la seva situació i el deliri a què el va sotmetre. No obstant això, sí que van ser hores dedicades a l'experiència de si mateix, a la vivència de la realitat a partir dels instints més primitius i dels sentiments més humans.

Després de sobreviure a una tempesta durant el setè dia de deriva, Velasco afirma: "Després de la tempesta la mar es fa de dia blau, com en els quadres". Amb el registre eficaç del periodisme, reconstruint l'odissea del mariner, Gabriel García

Márquez s'esforça precisament en fer versemblant una realitat que de tan sorprenent i terrible podria semblar imaginària. Els esforços de l'escriptor colombià per tornar al món de la ficció del que a priori és poc versemblant fonamenten el seu estil.

Si increïble és l'aventura del naufrag, també ho és el seu final. Quan Velasco va veure terra, encara va haver d'arribar a la platja nedant per a no estavellar contra uns penya-segats, va haver de lluitar contra les onades que li tornaven al mar, va haver d'explicar la seva història a camperols desconfiats que no coneixien la notícia del naufragi, i durant dos dies, va suportar que li traslladessin en una hamaca com una atracció de fira per territoris agrestes, fins que per fi va veure un metge i li va permetre dinar normalment. Condecorat pel president de la República, va fer prou diners amb la publicitat, es va arruïnar i va acabar treballant com a oficinista en una empresa d'autobusos.

3. Obra

- *El amor en los tiempos del cólera*. Editorial Bruguera, 1985. **N GAR**
- *Cent anys de solitud*. Edhasa, 1970. **M N GAR**
- *Cien años de soledad*. Editorial Cátedra, 2000 **N GAR**
- *El coronel no tiene quien le escriba*. Alfaguara, 1986. **N GAR**
- *Crónica de una muerte anunciada*. Editorial Mondadori, 1987. **N GAR**
- *Del amor y otros demonios*. Editorial Mondadori, 2000. **N GAR**
- *Diatriba de amor contra un hombre sentado*. Editorial Mondadori, 1995. **T GAR**
- *Doce cuentos peregrinos*. Editorial Mondadori, 1992. **N GAR**
- *Los funerales de Mamá Grande*. Editorial Sudamericana, 1996. **N GAR**
- *El general en su laberinto*. Editorial Mondadori, 1989. **N GAR**
- *La Hojarasca*. Seix Barral, 1985. **M N GAR**
- *La Increíble y triste historia de la cándida Eréndira y de su abuela desalmada –Siete cuentos-*. Seix Barral, 1972. **N GAR**
- *La mala hora*. Editorial Sudamericana, 1968. **M N GAR**
- *Memoria de mis putas tristes*. Editorial Mondadori, 2004. **N GAR**
- *Noticia de un secuestro*. Editorial Mondadori, 1996. **N GAR**
- *Relato de un naufragio*. Tusquets Editorial, 1982. **N GAR**

4. Pàgina web

<http://www.edu365.cat/eso/muds/castella/lectures/marquez/index.htm>: Proposta de lectura del portal Edu365.cat

BIBLIOTECA FAGES DE CLIMENT

FIGUERES